

Ndryshimet klimatike dhe migrimi: Mite dhe Realitete

Article by Caroline Zickgraf

March 29, 2022

Ndërgjegjësimi është rritur për lidhjen e ngushtë midis ndryshimit klimatik dhe migrimit në vitet e kaluara, por kjo mbetet një çështje komplekse dhe e diskutueshme. Në një debat të nxitur nga media dhe politikanët populistë, studiuesja e Universitetit të Liège, Caroline Zickgraf, ndan mitin nga realiteti. Duke shpjeguar sesi mjedisi ynë në ndryshim po i bën njerëzit të lëvizin, ajo bën thirrje për përgatitje të bazuar në prova dhe jo reagime të bazuara në frikë dhe përgjigje ndaj krizës. Ndërsa ndryshimi klimatik përshkallëzohet, një mirëkuptim i tillë është hapi i parë në rrugën drejt një përgjigjeje politike shumë të nevojshme.

Climate Change and Migration: Myths and Realities

by Green Wave

0:00 | 19:44

Ndikimet globale të ndryshimeve klimatike kërcënojnë të riformojnë botën në një mënyrë dramatike. Nga rritja e nivelit të detit, erozioni bregdetar, degradimi i tokës, thatësitë, përmytjet dhe rritja e temperaturës deri te stuhitë e intensifikuara dhe më të shpeshta, çdo numër ndikimesh të dëmshme të shkaktuara nga një planet që ngrohet me shpejtësi ndryshon rrënjësisht mënyrën dhe vendin ku jetojmë. Ngjarjet me fillim të papritur dhe proceset me fillim të ngadalshëm kombinohen për të dëmtuar dhe shkatërruar shtëpitë dhe asetet, ulin produktivitetin e të korrave dhe biodiversitetin, duke i detyruar njerëzit të largohen nga tokat dhe zonat e jetesës. Ndërsa disa njerëz detyrohen të ikin me shpejtësi, të tjerët lëvizin në mënyrë parandaluese ose në përgjigje të ndryshimeve graduale që e bëjnë jetesën – dhe fitimin – në vend gjithnjë e më të vështirë, duke formuar një spektër kompleks të lëvizshmërisë njerëzore të lidhur me ndryshimet klimatike.

Ky artikull merr qëllimisht një pamje mjaft të gjerë të këtij spektri, në mënyrë që të trajtojë disa nga pyetjet më të zakonshme rreth asaj se si përplasen migrimi dhe ndryshimet klimatike – dhe çfarë duhet bërë për këtë.

Si i quajmë ata?

Diskutimet mbi marrëdhëniet ndërmjet migrimit dhe ndryshimeve klimatike shpesh lëkunden që në hapin e parë: njerëzit nuk bien dakord se çfarë ta etiketojnë atë dhe se kush kualifikohet për një etiketim të tillë. Në ditët e para të rritjes së ndërgjegjësimit për

këtë çështje, aktivistët dhe organizatat mjedisore e krahasuan gjendjen e vështirë me atë të azilkërkuesve dhe refugjatëve nga konflikti, duke ju vene termat “mjedisor” ose “refugjatë klimatikë”. Në vitin 1985, përmendja e parë zyrtare e ‘refugjatëve mjedisorë’ u shfaq në një raport të Programit Mjedisor të OKB-së. Padyshim, ky emërtim solli me vete një urgjencë në tonin ideal për të tërhequr vëmendjen ndaj një çështjeje të sapolindur (jo në dukuri, por në dukshmëri). Megjithatë, mjaft shpejt, ekspertët e refugjatëve dhe migracionit të detyruar (veçanërisht të ligjshëm) ndërhyjnë duke thënë thjesht, këta njerëz nuk janë refugjatë. Konventa e Gjenevës e vitit 1951 në lidhje me statusin e refugjatëve nuk përmend përçarje mjedisore ose ndryshime klimatike. Është një emërtim i gabuar, por gjithashtu, shumë i diskutuar, i cili zbeh kuptimin e refugjatit. Në vitin 1997, Gaim Kibreab, një studiues i studimeve për refugjatët, deklaroi se termi shërbente për të ‘depolitizuar shkaqet e zhvendosjes’ në mënyrë që shtetet të mos ishin të detyruara të siguronin azil. Të tjerë argumentuan se ‘refugjat i klimës’ zvogëlon agjentin e njerëzve dhe gjithashtu errëson multi-kausalitetin e migrimit, domethënë nuk është kurrë ‘vetëm’ ndryshim klimatik. Ndryshimi i klimës është një shumëfishues i kërcënimit; nuk mund të izolohet nga nxitësit e migracionit social, politik, ekonomik, mjedisor dhe demografik. Së fundi, ai vendos një emërtim të veçantë për një fenomen jashtëzakonisht të larmishëm.

Kjo pasoi një kthim mbrapa dhe shumë prej tyre u turpëruan të përdorin togfjalëshin “refugjat i klimës” që ishte shumë i kontestuar. Në vend të kësaj, ata dolën me një mori termash më të nuancuar, por edhe më të zbehtë (p.sh. migrimi në kontekste të ndryshimeve mjedisore) ose terma specifike që shmangeshin nga etiketa e refugjatëve (p.sh. migrantë klimatikë, persona të zhvendosur nga klima, të zhvendosur nga fatkeqësitë). Disa organizata ndërkombëtare, OJQ, grupe avokuese dhe aktivistë u përballën me refugjatët klimatikë, ose të pavetëdijshëm për tabunë shkencore në zhvillim dhe/ose sepse mendonin se natyra e detyruar e lëvizjes garantonte etiketën e refugjatëve dhe nënvizonte implikimet e saj humanitare.

Pra, ku qëndrojmë sot? Përgjigja e shkurtër, por padyshim e pakënaqshme, është se ne nuk kemi arritur ende në ndonjë konsensus në emër ose përkufizim. Akademikët, politikanët, aktivistët dhe aktorët e tjerë përdorin shumë etiketa, ndonjëherë në mënyrë të ndërsjelltë, por ka ende një tabu rreth përdorimit të refugjatëve klimatikë. Kjo shkon dorë për dorë me faktin se nuk ka një përkufizim konsensual. Në vitin 2007, Organizata Ndërkombëtare për Migracionin bëri një sugjerim mjaft të gjerë për të mbuluar një sërë marrëdhëniesh midis mjedisit dhe migrimit, por që nuk është miratuar kurrë në mënyrë universale. Shumë tryeza dhe panele mblidhen për të ripërsëritur këto debate, por të përballur me lodhjen terminologjike në rritje, shumë aktorë tani argumentojnë se veprimet politike dhe humanitare nuk kërkojnë një emër ose përkufizim të vetëm, për të rënë dakord. Veprimet janë më të rëndësishme se fjalët.

Our latest edition - Moving Targets: Geopolitics in a Warming World - is out now.

It is available to read online & order straight to your door.

[READ & Order](#)

Sa shume?

Pjesa më e madhe e diskutimit mbi klimën dhe migracionin është ajo që akademikët si, Andrew Baldwin, Chris Methmann dhe Delf Rothe e quajnë 'futuologji'. Kjo do të thotë, se ka të bëjë me atë që do të ndodhë në të ardhmen nëse nuk do të bëhet asgjë, ose jo mjaftueshëm, për të parandaluar ndryshimet e mëtejshme klimatike. Ndoshta më të dukshmet për këtë janë vlerësimet e cituara shpesh të migrimit (potencial) të ardhshëm. Këto shifra kanë qenë shumë me ndikim në media, por edhe në qarqet politike. Megjithatë, parashikimet sasiore në lidhje me flukset e ardhshme të migracionit ndryshojnë shumë në sasi dhe metodologji. Krahas terminologjisë, numrat janë bërë një nga temat më të debatuar në këtë fushë.

Në vitin 2002, Norman Myers paralajmëroi se deri në 200 milionë njerëz mund të shpërnguleshin, si pasojë e "të kapërcyer nga rritja e nivelit të detit dhe përmytjet bregdetare, nga ndërprerja e sistemeve të musoneve dhe regjimeve të tjera të reshjeve, dhe nga thatësitat me ashpërsi dhe kohëzgjatje të paparë". Përmes përsëritjeve të përhapura, kjo shifër tejet spekulative shpesh merret si fakt. Megjithatë, ky dhe shumë numra të tjerë në të kaluarën se sa njerëz do të lëvizin për shkak të ndikimeve klimatike ose përçarjes mjedisore ishin pak a shumë të parashikuara, shpesh të bazuara në një supozim determinist që nëse numërojmë numrin e njerëzve që jetojnë në një zonë të cënueshme, faktori është një popullsi në rritje deri në vitin 2050, atëherë ju keni numrin tuaj të emigrantëve të ardhshëm të klimës. Në disa raste, këto shifra arrijnë në 1 miliard! Siç theksohet nga studiuesi François Gemenne, Drejtor i Observatorit Hugo në Universitetin e Lièges, qendra e parë kërkimore shkencore kushtuar lidhjes mjedis-migrim, në shumë nga parashikimet e krijuara në vitet 1990 dhe 2000 ishin të bashkuara nga karakteristika të përbashkëta: por ato ishin pritur me shumë skepticizëm nga studiuesit, por u mirëpritën me shumë interes në qarqet mediatike dhe politike.

Vlerësimet shkencore sigurisht që po përmirësohen, me teknika më të mira modelimi dhe përpjekje rigoroze për të projektuar diapazone më të saktë dhe të bazuar në fakte të lëvizjeve të popullsisë. Një [raport i Bankës Botërore](#) i vitit 2018 vlerësoi se – pa veprime urgjente – deri në 143 milionë njerëz mund të bëhen migrantë të brendshëm të klimës (duke lëvizur brenda vendeve të tyre) në Afrikën Sub-Sahariane, Amerikën Latine dhe Azinë Jugore deri në vitin 2050. Megjithatë, [Paneli Ndërqeveritar i 2019-ës për Klimën Raporti Special i Ndryshimit \(IPCC\)](#) mbi Oqeanet dhe Kriosferën vuri në dukje se ndërsa ekziston një marrëveshje e lartë se ndryshimi i klimës ka potencialin të ndryshojë në mënyrë drastike madhësinë dhe drejtimin e migrimit, ka besim të ulët në parashikimet sasiore të migrimit. Migrimi dhe zhvendosja e ardhshme që nxitet nga ndikimet e ndryshimeve klimatike do të zbresin kryesisht në masat zbutëse dhe përshtatëse që ne marrim.

E rëndësishmja, është se nuk kemi një shifër globale se sa njerëz janë aktualisht në lëvizje për shkak (të paktën pjesërisht) të ndikimeve të ndryshimeve klimatike dhe formave të tjera të degradimit mjedisor. Ajo që ne dimë është se fatkeqësitë po zhvendosin miliona në mbarë botën. Qendra e Monitorimit të Zhvendosjeve të Brendshme vlerësoi se 17.2 milionë njerëz u zhvendosën brenda vendit nga fatkeqësitë vetëm në vitin 2018. Për krahasim, 10.8 milionë u zhvendosën rishtazi nga konfliktet në të njëjtin vit. Por asnjë shifër globale nuk llogarit në mënyrë specifike të gjitha ndikimet klimatike dhe të gjitha llojet e migrimit që po ndodh aktualisht (duke përfshirë më shumë forma ekonomike dhe vullnetare të migrimit). Përtej shifrave globale, boshllëqet e të dhënave lokale, kombëtare dhe rajonale janë sfida të vazhdueshme për aktorët që kërkojnë zgjidhje të bazuara në prova.

A po vijjnë 'ata' në Evropë?

Sigurisht, numrat mund të tërheqin vëmendjen e njerëzve në një mënyrë që 'varet' ose 'është e ndërlikuar' nuk mundet. Megjithatë, fokusimi në shifra errëson ekskluzivisht ndikimet e shumta të ndryshimeve klimatike në migracion që shkojnë përtej vëllimit të lëvizjes, për shembull përkohshmërinë, agjencinë dhe distancën. Ku njerëzit bëjnë dhe do të shkojnë është sigurisht një pyetje kritike për përgjigjen e politikave ndaj ndryshimeve klimatike dhe migrimit. Bazuar vetëm në dokumentarë dhe raporte të lajmeve në mediat perëndimore, nuk mund të fajësohet nëse mendohet se njerëzit po emigrojnë masivisht nga rajonet më të rrezikuara të botës (mjedisore dhe socio-ekonomike) në jugun global dhe drejt vendeve të botës globale. Veriu. Kur Veriu Global drejton narrativat, çuditërisht priret të fokusohet në shqetësimet e tyre të veçanta, d.m.th. si ndikon kjo tek 'ne'? Nga një perspektivë evropiane, migrimi klimatik ngjall lehtësisht imazhe të varkave të mbipopulluara që kalojnë Detin Mesdhe. Një ekspozitë e vitit 2010 në Muzeun e Londrës, e quajtur 'London Futures': 'Kartolinat nga e ardhmja' transformuan në mënyrë dixhitale monumentet e kryeqytetit për të treguar se si mund të dukej qyteti në një botë të ndryshimeve klimatike. Duke u mbështetur në ndikimet keniane dhe marokene, dy imazhe befasuese përshkruajnë Kullën e Nelson-it dhe Pallatin Buckingham të rrethuar nga banesa të të ashtuquajturve 'refugjatë klimatikë'. Kjo, çuditërisht, nuk shkoj mirë.

"Kërcënimet" e masave të njerëzve nga vendet në zhvillim që zbarkojnë në brigjet evropiane thjesht nuk bazohen në provat aktuale shkencore, dhe kështu bëjnë pak për të promovuar vendime politike të bazuara në prova sesa reagime të bazuara në frikë (dhe paragjykime). Në fakt, shkenca sugjeron që kur përballen me ndikimet e ndryshimeve klimatike, shumica e njerëzve priren të migrojnë brenda vendeve të tyre. Migrimi i brendshëm dhe zhvendosja mund të çojnë vërtet në lëvizje ndërkombëtare, por nuk ka gjasa që ata njerëz që janë të detyruar ose që zgjedhin të largohen nga zonat veçanërisht të cenueshme klimatike do të jenë të gjithë në gjendje të bëjnë udhëtimin për në Evropë – as nuk dëshirojnë të gjithë. Migrimi, dhe veçanërisht migrimi ndërkombëtar në distanca të gjata, kërkon mjete – si para, rrjete sociale, aftësi, viza, madje edhe aftësi fizike për të lëvizur. Me ndikimet e ndryshimeve klimatike, ne shohim një rritje të migrimit nga disa zona, por gjithashtu shohim një ulje të migracionit jashtë në të tjera. Siç parashtrohet nga një raport themelor i vitit 2011 mbi ndryshimin mjedisor dhe migracionin, Raporti i Parashikimit të Mbretërisë së Bashkuar, "Ndryshimi mjedisor ka të ngjarë ta bëjë migrimin më pak të mundshëm sa më të mundshëm". Prandaj, një ulje ose stagnim i migracionit nuk është domosdoshmërisht diçka për t'u festuar. Mund të nënkuptojë një popullsi në rritje, dhe kryesisht të padukshme, të cenueshme: ata që janë në rrezik, por nuk mund të dalin jashtë. Kur kjo ndodh, implikimet humanitare mund të jenë të mëdha.

Për më tepër, lëvizshmëria klimatike nuk është 'problemi' ekskluziv i Jugut Global. Erozioni bregdetar, përmbytjet, uraganet dhe stuhitë tashmë po zhvendosin njerëzit në Amerikën e Veriut dhe Evropë. Edhe pse shpesh artikullohet si një çështje për një tjetër të largët, me fatkeqësitë në rritje në intensitet dhe frekuencë, popullsia evropiane gjithashtu do të përballet me pasojat. Një mjet i ri modelimi i zhvilluar nga Qendra e Monitorimit të Zhvendosjes së Brendshme vlerëson se mesatarisht 15 000 njerëz do të zhvendosen nga përmbytjet në Spanjë çdo vit, në Francë më shumë se 28 000. Evropa duhet të përgatitet dhe planifikojë për migrimin e saj të brendshëm dhe intra-kontinental dhe zhvendosje.

Si ta zgjidhim migrimin klimatik?

Thelbi i zakonshëm i nënkuptuar në mediat, debatet publike dhe politikat është se migrimi i lidhur me klimën është një gjë e natyrshme e keqe. Njerëzit e detyruar të lëvizin për shkak të ndikimeve të ndryshmeve klimatike nuk është aspak një rezultat pozitiv i rritjes së vazhdueshme të emetimeve globale të gazeve serrë. Ndikimet klimatike që i detyrojnë njerëzit të largohen nga tokat, mjetet e jetesës dhe pasuritë e tyre është një sfidë masive me të cilën përballet një pjesë në rritje e popullsisë së botës. Megjithatë, vështrimi i migracionit si një problem i qenësishëm që duhet ‘zgjidhur’, anashkalon shumëllojshmërinë e migrimit dhe përfitimet e tij. Jo të gjitha lëvizjet që lidhen me ndryshimin e klimës ndodhin për shkak të forcës (d.m.th. zhvendosjes). Në disa raste, migrimi (relativisht) vullnetar është vetëm një nga një mori strategjish përshtatjeje për t’iu përgjigjur ndryshimeve mjedisore, qofshin ato të përkohshme, rrethore, sezonale apo të përhershme, një strategji e cila ndërmerret me zgjedhje dhe mund të ketë rezultate pozitive. Migrimi nuk duhet të jetë strategjia e zgjidhjes së fundit.

Migrimi parandalues, vullnetar, në fakt, mund të jetë një pjesë e zgjidhjes për t’iu përshtatur ndikimeve të ndryshmeve klimatike dhe për të ndihmuar në arritjen e qëllimeve të deklaruara të Marrëveshjes së Parisit: për të adresuar, shmangur dhe minimizuar zhvendosjet në të ardhmen. Kur produktiviteti i të korrave zvogëlohet, ose burimet natyrore varfërohen, njerëzit që largohen nga dëmtimi mund të jenë të dobishëm për migrantët, për komunitetet e tyre të origjinës dhe komunitetet e tyre të destinacionit (qoftë brenda vendeve të tyre ose në vende të tjera). Në të njëjtën kohë migrantët duhet t’i shpëtojnë dëmtimit fizik dhe ekonomik, gjithashtu edhe përfundimisht të përmirësojnë kushtet dhe mundësitë e tyre të jetesës, komunitetet e origjinës mund të përfitojnë nga marrëveshje financiare dhe sociale që mund të rezultojnë. Marrëveshje të tilla për shembull, mund të çojnë në ndërtimin e shtëpive më rezistente ndaj fatkeqësive, të përmirësojnë arsimin, të ndihmojnë në projektet lokale të përshtatjes dhe të ulin varësinë nga mjetet e jetesës lokale, të varura nga burimet natyrore. Destinacionet mund të përfitojnë gjithashtu nga migrimi i brendshëm kur ai manaxhohet mirë dhe kur njerëzit janë të integruar në shoqëritë lokale. Ato mund të zgjidhin problemet e një popullsie në plakje, d.m.th., ‘thinjat’ e Evropës, të nxisin sipërmarrjen dhe të stimulojnë ekonominë e bllokuara dhe të sjellin aftësi dhe perspektiva të reja për sfidat lokale. Në fund të fundit, kjo mund të çojë në një skenar “fitore të trefishtë”: për migrantët, për komunitetet e origjinës dhe për komunitetet e destinacionit.

Planifikimi dhe përgatitja për migrimin për komunitetet dërguese dhe komunitetet e destinacionit është thelbësor për të realizuar dhe maksimizuar potencialin e dobishëm të migrimit. Ashtu si reduktimi i rrezikut nga fatkeqësitë është i preferueshëm ndaj reagimeve post-hoc ndaj katastrofave, lehtësimi i migrimit në mënyra të sigurt, të rregullta dhe të mund të zvogëlojë rreziqet për zhvendosjen dhe reagimet ad hoc dhe kriza në vend. Disa qeveri të ishullit të Paqësorit po zhvillojnë një sërë planesh, duke përfshirë strategjitë e migrimit ndërkombëtar dhe zhvendosjes. Në Republikën e Kiribatit, ku dy të tretat e tokës së saj janë më pak se dy metra mbi nivelin e detit, qeveria zhvilloi politikën “Migrimi me dinjitet”. Ai synon të përmirësojë arsimin dhe aftësimin për qytetarët e tij në mënyrë që të lehtësojë migrimin vullnetar të përkohshëm dhe të përhershëm për motive punësimi në vendet e afërta si Zelanda e Re si një masë adaptimi afatgjatë. Në vende të tjera si Vietnam, Sierra Leone dhe Fixhi, qeveritë bashkiake dhe kombëtare po zbatojnë ose

propozojnë zhvendosjen e brendshme të planifikuar të fshatrave dhe komuniteteve vulnerabël, duke marrë një qasje më drastike të migrimit si përshtatje.

Koha do të tregojë se deri në çfarë mase një botë e ndryshimeve klimatike do të jetë një botë në lëvizje. Veprimet klimatike – si masat e përshtatjes ashtu edhe ato zbutëse – padyshim do të formësojnë dinamikën e lëvizshmërisë njerëzore. Forumet ndërkombëtare të politikës si Konventa Kuadër e OKB-së për Ndryshimet Klimatike (UNFCCC) janë gjithnjë e më të vetëdijshme për këtë, siç sinjalizohet nga krijimi i platformave të tilla si Task Forca për Zhvendosjen, e krijuar përmes Marrëveshjes së Parisit në 2015, dhe Platforma për Zhvendosjen nga Fatkeqësitë. Megjithatë, trajtimi i këtyre çështjeve nuk ndalet në nivel ndërkombëtar. Ajo kërkon një qeverisje koherente multi-skalare, duke përfshirë politikën dhe programet lokale nga poshtë-lart, të përshtatura me realitetet lokale.

Parandalimi i zhvendosjes dhe migrimit jo i përshtatur mire kërkon gjithashtu dialog dhe veprim që shtrihet në të gjithë dokumentet tona tradicionale të politikave: klima, mjedisi, migrimi, zhvillimi, etj. Në nivel të BE-së, kjo nënkupton koordinim ndërmjet Drejtorive të Përgjithshme përkatëse, por edhe koordinim ndërmjet BE-së dhe shteteve anëtare. Për shembull, si BE-ja ashtu edhe anëtarët e saj mund të marrin angazhime të zbatueshme për zbatimin e Paktit Global të kohëve të fundit për Migrim të Sigurt, të Rregullt, objektivi i dytë i të cilit është të adresojë nxitësit e pafavorshëm dhe faktorët strukturorë që i detyrojnë njerëzit të largohen nga vendi i tyre i origjinës, duke përfshirë përkeqësimin e kushteve mjedisore. BE-ja gjithashtu mund të shqyrtojë në mënyrë eksplicite migracionin në kuadër të financimit të klimës, politikave të saj të zhvillimit dhe Politikës Evropiane të Fqinjësisë. Politikën e migracionit të BE-së dhe vendeve anëtare duhet të marrin parasysh gjithashtu ndryshimet klimatike, për shembull nëpërmjet marrëveshjeve dypalëshe të lëvizshmërisë së punës me vendet e prekura nga klima, ose duke ofruar viza humanitare për popullsinë e zhvendosur. Shkurtimisht, politikën e migracionit duhet të trajtojnë ndryshimet klimatike, duke përfshirë lehtësimin e migrimit për më të cenuarit, ndërkohë që politikën mjedisore duhet të trajtojnë edhe ndikimet e tyre tek migrantët. Përpjekje të tilla gjithëpërfshirëse mund të ndihmojnë në mbrojtjen e të zhvendosurve, të mbështesin vetëvendosjen dhe të adresojnë dobësitë e atyre që qëndrojnë si dhe atyre që shkojnë.

Caroline Zickgraf is FNRS Postdoctoral Research Fellow at the University of Liège and Deputy Head of the HUGO Observatory on Environment, Migration and Politics. She holds a doctorate in political and social sciences from the University of Liège as well as degrees from Leiden University (MPhil) and Michigan State University (MA).

Published March 29, 2022

Article in Albanian

Translation available in English, Turkish

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/ndryshimet-klimatike-dhe-migrimi-mite-dhe-realitete/>

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe. In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space.

Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.

